

Подзєга О.П., аспірант спеціальності 051 Економіка
Науковий керівник: Вагонова О.Г., д-р. екон. наук, професор кафедри прикладної економіки, підприємництва та публічного управління
(Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», м. Дніпро, Україна)

ЕКОНОМІЧНА ДОЦІЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМНИЦТВА У ГАЛУЗІ ВИКОРИСТАННЯ ТОРФУ

Торф є неоціненним природним ресурсом, можливості використання продовжують розширюватись з плином часу. Наразі більшості з нас торф відомий як паливо. Враховуючи той факт, що більшість запасів кам'яного вугілля зосереджені в східній частині України, території якої тимчасово окуповані, на сьогодні доцільність видобутку торфу зростає. Торф з давніх часів використовувався в Україні, а пізніше, з початком нафтогазового буму, був практично забутий. За офіційними даними, геологічні 4 запаси цієї корисної копалини складають 2,04 млрд тонн, а сумарна площа торфових родовищ сягає близько 1 млн га. . В найбільших об'ємах видобувають торф в Україні у Волинській, Рівненській та Чернігівській областях. Крім того, проводиться видобуток торфу у Львівській, Житомирській та Сумській областях. В найбільших об'ємах видобувають торф в Україні у Волинській, Рівненській та Чернігівській областях. Крім того, проводиться видобуток торфу у Львівській, Житомирській та Сумській областях [1].

Важливою особливістю торф'яних ресурсів є те, що вони поновлюються. Обсяг відновлення складає приблизно 1,5 – 1.7 млн. тонн на рік завдяки приросту біомаси болотної рослинності. . Тож обсяг використання торфу на енергетичні цілі може становити до 2030 року до 10 млн. тонн на рік [2] .

Слід зазначити, що торф застосовують і в інших сферах діяльності. Зокрема: сільське господарство і тваринництво, медицина, біохімія, енергетика.

Про унікальність торфу свідчить інформація наведена в таблиці 1.

Таблиця 1

Вихід матеріалів з 1 т сухого торфу [3]

Матеріали	Кількість, кг
гумінові препарати	450 – 700
барвники	350 – 450
целюлоза	150 – 200
бітуми	50 – 100
воск	40 – 50
парафін	20 – 30
щавелева кислота	до 200
кормові дріжджі	200 – 220
дьоготь	80 – 100
дубильні речовини	до 50

Торф має декілька важливих властивостей, що визначають його цінність для землеробства. Залежно від технологій землеробства, торф застосовують у чистому вигляді, як поліпшувач структури ґрунту, для акумулювання і тривалого утримання вологи, а також середовище, яке сприяє збільшенню кисневообмінних процесів. Крім того з торфу готують субстрат, тобто використовуючи торф як основу, його змішують з набором мікро- і макроелементів, які необхідні для рослин. Таким чином отримують готовий якісний ґрунт, який можна виготовити з урахуванням особливостей кожного виду рослин. Іншим напрямком використання торфу є приготування органічних добрив. Особливої уваги заслуговують торф'яні блоки. Їх використовують для:

облаштування газонів і зміцнення укосів земляних насипів, каналів і водойм; – вирощування розсади (пориста гідрофільна плита з нейтралізованого верхнього торфу, яка розділена на квадрати з лунками для закладки насіння або розсади) [4].

У медицині торф застосовується для грязелікування. Для загальних і місцевих аплікацій використовують низинний і верхній торф підвищеного ступеня розкладу, у вигляді сирцю або у вигляді фрезерного торфу без будь-якої спеціальної тривалої обробки. Простота методики торфолікування при його високій ефективності зробила цей метод досить цінним лікувальним засобом у практичній медицині. Ванни з додаванням торфу застосовують для лікування артритів, захворювань статевої та нервової систем, дерматологічних хвороб. Торф допомагає відновитися після травм і сильних психологічних стресів, а також омолоджує організм [4].

У зв'язку із розташуванням більшості підприємств торфової галузі в районах посиленого радіоактивного забруднення, їх низькою інвестиційною привабливістю, знаходженням у сільській місцевості, важким фінансовим станом більшості з них, підприємства торфової галузі знаходяться в державній власності, але можуть бути корпоративізовані. Як показала практика останніх років, завдяки тільки державній підтримці торфова промисловість пододала кризу, зберегла значний технічний потенціал, стабілізувала ринок торфового палива та торфодобриків і не допустила незворотного руйнування промислового торфового виробництва майже у всіх торфодобувних областях України.

Світова практика організації промислового видобування торфу (Фінляндія, Ірландія) показує, що провідні фірми з торфовидобутку ("ВАПО" (VARO OY) – Фінляндія? "Борд на Мона" (Bord na Móna) - Ірландія) є акціонерними компаніями з переважанням державного капіталу, хоча в Фінляндії, наприклад, паралельно функціонують також підприємницькі торфодобувні компанії. З врахуванням світового досвіду в Україні доцільно на базі Державного концерну "Укрторф" створити Національну торфодобувну компанію, майно якої певний час має перебувати в державній власності, потім, по мірі підвищення рівня рентабельності і прибутковості та привабливості галузі, провести корпоратизацію підприємств торфової промисловості та створити Національну акціонерну торфову компанію із залученням капіталів інвестора, але контрольний пакет акцій залишити в державній власності. Це не виключає створення за обласним принципом окремих малопотужних торфодобувних та торфопереробних підприємств з приватним капіталом, що створювало б відповідне конкурентне середовище [5].

Список використаних джерел:

1. Назарій Рацкій. Видобуток торфу в Україні: доцільність відновлення торфовищ, *Геологічна інвестиційна група*, URL: <https://geogroup.com.ua/blog/vydobutok-torfu-vukrayini-doczilnist-vidnovlennya-torfovyshh>.
2. Про альтернативні джерела енергії: Пояснювальна записка до проекту Закону України від 13.07.2017 № 6714 . URL: <https://ips.ligazakon.net/document/GH56I00A?an=3>.
3. Білецький В. С., Гнеушев В. О. Торф . Велика українська енциклопедія. URL: <https://vue.gov.ua/>
4. Застосування торфу у різних сферах людської діяльності. Rich Land: веб-сайт. URL: <http://richland.net.ua/poslugi/zastosuvannia-torfu-u-riznikh-sferakh-liudskoyi-diialnosti>
5. Концепція розвитку торфової промисловості України на 2017-2020 роки. (2017) Київ. 2017.